

ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРЕДСТАВАТА ЗА ГЕРМАНСКАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА В БЪЛГАРСКИТЕ УЧЕБНИЦИ ПО НЕМСКИ ЕЗИК ОТ 60-ТЕ И 70-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ В.

Весела Белчева, Свилен Станчев

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Резюме. Процесът на преподаване на немски език като чужд по време на социалистическия период служеше за две основни цели: овладяване на езика като средство за общуване, от една страна, и формирането на новия социалистически мироглед на студентите, от друга. Един популярен марксистки лозунг от периода гласи, че „чуждият език е оръжие в битката на живота“ и по този начин създаването на „верния“ образ на Германската република на работническата класа (ГДР) у студентите по чуждоезиково обучение се разглежда като съществен елемент на образованието. Статията взема предвид немски учебници, публикувани в България през втората половина на ХХ век. Анализът на историческите и академичните данни, събрани от тези учебници, се фокусира основно върху техниките за представяне на информация за ГДР на българите, изучаващи немски език, историческите личности и събития, представени в текстовете, както и влиянието на социалистическата идеология, която беше широко разпространена по време на съставяне на текстовия материал.

Keywords: foreign language teaching, German, textbooks of 1960s and 1970s, Bulgarian education, German Democratic Republic (GDR), socialist ideology

През периода на социализма България поддържа интензивни политически, икономически и културни контакти с Германската демократична република (ГДР), което обяснява големия интерес по това време към немския език и към страната, в която се говори този език. Обучението по немски език през социалистическия период е призвано да отговори както на необходимостта от активно овладяване на чуждия език като средство за общуване, така и на необходимостта от формиране на новия социалистически мироглед у учещите в съответствие с популярната постановка на Карл Маркс „Eine fremde Sprache ist eine Waffe im Kampf des Lebens“ (Чуждият език е оръжие в борбата на живота). Водеща цел на тогавашното обучение по немски език е учещите да се възпитават в „дух на интернационализъм“, „готовност за взаимопомощ“, „чувство за отговорност пред колектива“, „любов

към родината“, а така също и на „правилно отношение към трудещите се в ГДР, чийто език те изучават“ (вж. Начев, Негенцова, 1958: 4 – 10).

Днес, повече отвсякога, в центъра на обучението е поставен не само чуждият език, но и културно-историческият облик на страната, в която се говори този език. Анализът на учебниците по чужд език само през призмата на присъстващата в тях лексика, граматика и фонетика се оказва недостатъчен, тъй като „културологичният контекст с цялата си многопосочност е естественият декор на всеки език“ (Веселинов, 2012: 8) и това го предпоставя като *conditio sine qua non* при изграждането на комуникативна и интеркултурна компетентност на учещите от един по-висок качествен порядък. Разбира се, от учебниците по чужд език не може и не бива да се очаква да представят историческите събития като учебниците по история, но те могат да съдействат за опознаване на географските особености, историята, литературата и ценностната система в обществото на чуждата страна (вж. Maijala, 2004: 2).

Цел на настоящата статия е да се анализира обликът на Германската демократична република (ГДР), представен в два учебника по немски като чужд език на издателство „Народна просвета“, публикувани през 60-те и 70-те години на XX в. и предназначени за учещи от една възрастова група – *Deutsches Lehrbuch für Abendschulen IX. – XI. Klasse* (1967) и *Deutsches Lehrbuch für die 11. Klasse* (1975). Отправни точки в анализа са въпроси за това, как е представена информацията за ГДР – чрез автентични (оригинални) или чрез учебни (дидактизирани) текстове и илюстрации? С помощта на какви теми е конструиран образът на ГДР? Присъстват ли в учебниците исторически личности и събития, които да допринасят за изграждането на образа на ГДР, има ли в учебниците отделни урочни единици на историческа тематика? Как са представени „градът“, „селото“ и „ежедневието“ в ГДР? (вж. по-подр. Krauskopf, 1985).

Тъй като странознанието отразява начина на живот и ценностите в дадено общество, то много често притежава и идеологически оттенък, поради което при анализа на учебниците беше съблюдаван и въпросът доколко идеологически обременена е страноведската информация в тях. Известно е, че основни идеологемии относно Германската демократична република по времето на социализма са социалистическият начин на живот в семейството и професионалната среда, другарската взаимопомощ и подкрепа, развитието в колектива и чрез колектива, планомерното създаване на материални и културни блага, тясното сътрудничество между социалистическите страни, борбата за мир, справедливост и социална сигурност, грижата за културното наследство и прогресивните традиции (вж. Förster, 1983: 17 – 18). Според Герхарт Нойнер социалистическият светоглед, идеологическото съзнание и социалистическият морал са ядрото на личността, затова те са поставени в центъра на социалистическото възпитание.

Културно-идеологическите фундаменти на създадената през октомври 1949 г. Германска демократична република се очертават още в началото на

учебника *Deutsches Lehrbuch für die 11. Klasse* (1975) със следното кратко описание:

Социалистическият реализъм създава новия социалистически образ на човека. Социалистически образованият човек притежава култура на високо ниво. Творческото участие на младежта в културния живот, тясната връзка на творците с народа, високото ниво на изкуството са сърцевината на социалистическата културна политика на ГДР¹⁾ (DL 1975: 6).

Описанието на ГДР в този учебник е в унисон с една от водещите цели на обучението по онова време – възпитание и образование на младежта съгласно нормите на социалистическия строй²⁾. Подобно описание на страната откриваме също и в учебника от 1967 г., но тук преобладава географското представяне на страната, към което авторите са добавили и някои идеологически щрихи:

[...] Германската демократична република е първата германска държава на работниците и селяните. [...] ГДР граничи с Чехословакия, Полша, Федерална република Германия³⁾, а на север със Северно море. Територията на Германската демократична република е 108 хиляди квадратни километра със 17 милиона население. Столицата на ГДР е Берлин. [...] Германската демократична република е високо развита индустриална държава. Тя принадлежи към социалистическите страни. Властта в тази страна е в ръцете на работническата класа и селяните, които заедно с другите трудови слоеве строят социализма (DL 1967: 235 – 236).

Авторите отделят внимание в различни урочни единици най-често на Берлин, като столица на ГДР, но също и на други по-големи източногермански градове, които са представени фактологически, но и с подчертан политико-идеологически акцент като процъфтяващи културни и индустриални центрове, където централно място е дадено на работническата класа:

Един ден делегация от западногермански работници посещава столицата на ГДР Берлин. [...]

„Кой живее тук?“, пита един от западногерманските работници. „Не мисля, че тук живеят работници!“

„Лъжете се, колега“, отговорил му строителният инженер. „Тук, в центъра на Берлин, живеят много работници. [...] Нашата социалистическа страна полага грижи за това.“

Гостите (от ФРГ – бел. В.Б.) посетиха няколко жилища и казаха: „При нас също се строи много. Но докато във Федерална република Германия в новите жилища живеят предимно богати хора, при вас живеят много работници и служители“ (DL 1967: 238).

Прави впечатление стремежът на авторите да изградят многостранен и актуален за времето „портрет“ на източногерманските градове. Като характерни примери можем да вземем, от една страна, Росток – като витрина на социалистическото строителство с динамично развитие на корабостроенето и индустрията, а

от друга страна, Йена – като център не само на оптиката и фармацията, който се стреми към траен мир, спокойна работа, благоденствие и щастие, но и град на културата, прочут със своя университет, в който Фридрих Шилер е бил професор по история, Гьоте е подпомагал като министър и в който през 1841 г. Карл Маркс защитава доктората си на тема „Разликата между натурфилософията на Демокрит и Епикур“ (вж. DL 1975: 19 – 20, 32 – 33, 39 – 40). Ваймар се представя като важно историческо място – „люлка“ на хуманизма и център на немския класицизъм – град, в който всяка къща и камък напомнят за Гьоте и Шилер (DL 1967: 249 – 252).

Образът на „града“ като културен и икономически център се допълва от образа на „селото“ като важен производствен център, животът в който не отсъпва по качество на живота в града:

[...] Там (в селото – бел. В.Б.) се отглеждат ръж, пшеница, картофи, захарно цвекло и други зърнени култури. Селяните се обединиха в селскостопански кооперативи. Така работата стана по-лесна и се повишиха добивите. [...] Животът на село се промени. Бяха построени нови жилищни и културни сгради, също и модерни обори. Много села са в съревнование за спечелване на наградата за „най-хубавото село“. Постепенно разликата между града и селото изчезва (DL 1967: 222 – 223).

Високо ценен в Германската демократична република, а и в другите социалистически страни по онова време, е трудът на селскостопанския работник, на занаятчията, на работника в завода, затова и техните образи често присъстват в уроците⁴⁾:

[...] Работата на занаятчиите е от голямо значение за икономиката на страната ни (DL 1967: 219 – 220).

[...] Работата в заводите от година на година става по-лесна. Нови и напълно автоматизирани машини улесняват работата и произвеждат по-добри стоки. [...] Само благодарение на големите постижения на работещите стана възможно през 1966 г. да се съкрати работното време на работниците и служителите (DL 1967: 228).

Тези примери подготвят учениците за бъдещия им професионален живот, като показват как социалистическата държава със своята политика е облекчила труда на работниците и е допринесла за постигането на по-добри социални и производствени резултати, с което се е превърнала в „социален рай“. На преден план в двата учебника са изведени всички положителни аспекти на страната, но информацията, която не се вписва в „щастливия“ образ на ГДР с нейния неспирен напредък, е премълчана. Отсъства всякаква информация относно взаимоотношенията между Изтока и Запада, между ГДР и ГФР (освен чисто географски), не се споменават проблемите и конфликтите, белязали разделението на Германия – Берлинската стена, забраната да се пътува в страни извън социалистическия блок, невъзможността да видиш своите близки и познати отвъд границата (между

ГДР и ФРГ), не е показана комплексността на обществените процеси, дефицитите в тяхното развитие и т.н. Авторите премълчават обществените проблеми, характерни за онова време, и изграждат един хармоничен, почти идиличен образ на ГДР като страна на културата и индустриалния напредък, в която социализмът е идеал и пример. Този факт е лесно обясним – известно е, че като цяло авторите на учебници по чужд език предпочитат да представят позитивното най-вече за да събудят у учещите интерес към чуждия език и симпатия към чуждата страна. Освен това, като се има предвид политическата ситуация през 60-те и 70-те години на XX в., проявата на критичен тон към социалистическото управление е немислима. Разликите между Изтока и Запада са представени индиректно в учебниците, като предимствата са на страната на ГДР и на социализма. Например делегация от западногермански работници е във възторг от живота на източногерманските си колеги (вж. примера от DL 1967: 238 по-горе), американски гост е приятно изненадан от социалистическото ежедневие в ГДР:

Забележително нещо е социализмът, мислеше си американецът. Той си го представяше по друг начин. Не видя много полиция и никои шофьор (на такси – бел. В.Б.) не правеше пропаганда (на социализма – бел. В.Б.) (DL 1975: 114 – 115).

Идеологическия образ на ГДР допълват и уроците за Карл Маркс и Фридрих Енгелс (вж. DL 1967: 288, DL 1975: 80 – 84), в които се долавя влиянието на политическата конюнктура, ясно отразяваща приоритетите в образователната сфера по онова време:

Германският народ се гордее с това, че е дал на света създателя на научния комунизъм. Ако не беше великото дело на Карл Маркс, трудно би било на пролетариата да изпълни историческата си мисия [...] (DL 1975: 81).

[...] През лятото на 1844 г., когато Енгелс пребивава 10 дни в Париж, той се запознава с Маркс. [...] Първият продукт от съвместното им дело е „Свято семейство“. С тази творба Маркс и Енгелс показват историческата роля на пролетариата като създател на социалистическото общество. Така социализмът беше превърнат от утопия в наука [...] (DL 1975: 82 – 83).

Специално място в двата учебника е отредено и на речите на Карл Либкнехт⁵⁾ пред военния съд (1916), както и на откъси от творбата на Макс Цимеринг, посветена на водача на работническото движение Ернст Телман⁶⁾ (вж. DL 1975: 97 – 98, 104 – 105, също и DL 1967: 245, 247 – 248). В *Deutsches Lehrbuch für Abendschulen IX. – XI. Klasse* (1967) е поместено също стихотворение, посветено на Ленин, което прибавя допълнителни идеологически щрихи на учебника (вж. DL 1967: 283).

Въпреки идеологическата обремененост и ясно доловимото политическо влияние в двата учебника авторите не са пренебрегнали напълно литературното и културното наследство на страната, като са посветили отделни уроци на Гьоте и Шилер, включващи откъси от оригиналния текст на Johann Christian Mahr (немски геолог и приятел на Гьоте) “Gespräche mit Goethe – von 1806

bis 1832“ и от писмото на Фридрих Шилер до Christian Gottfried Körner (вж. DL 1975: 46 – 47, 49 – 50).

В *Deutsches Lehrbuch für die II. Klasse* (1975) авторите на учебника са отделили място и на младежкия живот в ГДР, който също протича в духа на социалистическата идеология:

Свободната германска младеж (така се нарича младежката комсомолска организация на ГДР – бел. В.Б.) си поставя за програмна цел да учи, да работи и да живее социалистически. Само социалистически образовани млади хора могат да разрешат проблемите на социалистическата култура (DL 1975: 3).

Сред основните творчески занимания на младежите в ГДР се открояват писането на лирика и проза, театърът, рисуването, спортът. Организирано се семинари на младите поети, певчески клубове, поощрява се активното участие на младежите в културния живот на ГДР (вж. DL 1975: 3 – 6). Споменати са и мечтите на тогавашните младежи – да изучават кибернетика и да работят в напълно автоматизирани заводи, да повишават производителността, да учат чужди езици, „които са не само оръжие в житейската борба, но и ключ към културните богатства на световната литература“ (DL 1975: 127).

Въпреки задължителното за онова време използване на учебниците за политическа пропаганда⁷⁾ не може да се отрече, че авторите на разгледаните учебници са се опитали да създадат една относително адекватна за съответната историческа епоха картина на страната, да запознаят учещите с географското положение на ГДР, с отделни аспекти от нейната култура и история, да развият социокултурните им познания. Но от съвременна гледна точка, можем да отправим определени критични забележки към така изградената представа.

1. „Образът“ на ГДР е изграден на базата на предимно учебни (дидактизирани) текстове. Липсват текстове от вестници и списания от онова време, които да внесат автентичност в обучението.

2. Илюстрациите (рисулки и снимки) са твърде опростени, липсва добър баланс между текстове и илюстрации (преобладават текстовете за сметка на илюстрациите), голяма част от рисунките и снимките не са издържани в техническо и художествено отношение. Най-честите недостатъци са технически: неясен рисунък с лоша разделителна способност, бледи и замъглени снимки. Разбира се, подобни дефекти в учебниците от този период са обясними предвид по-ограничените технологични възможности на книгопечатането в България по това време. Също така, значимостта на визуалните компоненти в учебния текст е призната едва след дефинирането на страноведско-интеркултурната функция на картините през 90-те години на XX в., когато в обучението по чужд език и в учебниците масово навлизат илюстрации и снимки от ежедневието – реклами, табели, плакати, снимки на магазини, жилища, ресторанти, културни институции и др. (вж. Reinfried, 1998: 140 – 141).

3. Липсват популярните през 60-те и 70-те години на XX в. в европейските учебници комикси и истории в картинки, посветени на различни исторически,

политически и ежедневни теми, които да развиват продуктивните умения и творческите способности на учещите, а така също и знанията им за чуждата страна.

4. Учебниците са силно идеологизирани, като в тях присъстват предимно политически значими за социализма личности, като Карл Маркс, Фридрих Енгелс, Ернст Телман и свързаните с тях политико-исторически събития.

5. Учебното съдържание е утилитарно и бедно на естетико-художествени и творчески нюанси – литературните произведения и творбите на изобразителното изкуство не получават полагащото им се място и внимание в разглежданите учебници въпреки своя безспорен образователен потенциал.

6. Историческата тематика в учебниците е посветена единствено на социализма и неговите положителни аспекти в развитието на ГДР, но без внимание остават важни исторически теми като Първата и Втората световна война и последиците от тях, разделението на Германия, изграждането на Берлинската стена и др.

7. Обликът на „селото“ и „града“, както и „животът“ в социалистическата ГДР са представени твърде „фасадно“ и на макроравнище, без личностни отношения и детайли, без внимание към отделния човек с човешките му проблеми и ежедневие. Съгласно тогавашната идеология човекът е представен като част от колектива⁸⁾ (най-вече чрез своята професия), а не като индивидуалност със свои мисли, чувства, стремежи. В текстовете отсъстват важни тематични области, като напр. *домът, семейството, училището, празниците, обичаите* в ГДР.

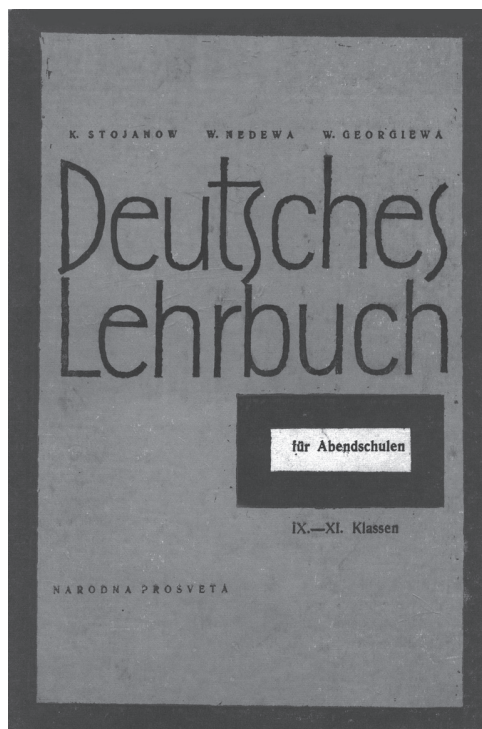
8. Прави впечатление изолирането на „другата“ Германия – в учебника от 1967 г. ФРГ е съвсем бегло упомената, а в учебника от 1975 г. тя присъства единствено чрез град Хамбург. Изборът на този западногермански град съвсем не е случаен – Хамбург е роден град на водача на работническото движение Ернст Телман и на социалистическия писател Вили Бредел. Макар и представен като най-голямото пристанище на ФРГ, като индустриален, търговски и културен център, Хамбург не е пощаден от идеологията – едновременно с това той е описан като град на капиталистическо неравенство и експлоатация (вж. DL 1975: 27 – 28).

Настоящата научна разработка запознава читателя с отделни аспекти на страноведския подход, белязал учебниците от 60-те и 70-те години на ХХ в. Разглеждаме получените от изследването резултати като фонов конструкт, в рамките на който могат да се извършват по-детайлизирани лингводидактични и лингвистични проучвания. Очертаните изводи не претендират за пълна репрезентативност и абсолютна изчерпателност поради факта, че тук не са разгледани всички учебници по немски език от този период. По-скоро, изграждаме идейна рамка като основа за по-детайлни изследвания в свързани с разглежданата тематика области. Както се изтъква и в други изследвания (вж. напр. Deutz-Schroeder, Schroeder 2008; 2009), ретроспекцията към ГДР в обучението по немски език днес несъмнено обогатява знанията на учещите и разширява аксиологичната им перспектива за историята и общественото раз-

витие в миналото на Германия. Такъв ретроспективен ракурс е полезен и за обучаващите като възможност за обогатяване на страноведския канон, залегнал в съвременното обучение по немски като чужд език.



Narodna Prosveta



Корици на учебници по немски език от епохата

БЕЛЕЖКИ

1. Преводът от немски език на цитираните тук примери е мой – В.Б.
2. По този въпрос вж. Хрусанов и др. (1976: 158 – 211) и Есипов, 1969.
3. По-старото наименование на Федерална република Германия (ФРГ), употребявано в България в периода преди 1989 г., е Германска федерална република (ГФР) – бел. В.Б., Св. Ст.
4. Според педагозите от онова време „благодарно влияние върху децата и юношите оказват срещите им с герои на социалистическия труд, с изтъкнати ударници, новатори, рационализатори, майстори на високи добиви. Тези срещи стимулират подрастващите да формират у себе си онези нравствени и

хуманни качества, чиито носители са най-добрите представители на работническата класа и на селяните-кооператори“ (Хрусанов и др. 1976: 208).

5. Либкнехт е известен немски социалист, основател и водач на Социалистическия младежки интернационал от 1907 до 1910 г., на който българският поет Христо Смирненски посвещава две стихотворения: „Карл Либкнехт“ и „Роза Люксембург“.
6. Оригинално заглавие на творбата е „Buttje Pieter und sein Held“ (1951). Преводът на български език е „Питер и неговият герой. Повесть за Ернст Телман“, публикуван от издателство „Народна младеж“ през 1955 г.
7. Учебниците, независимо че са продукт на различни автори и издателства, отразяват официално „правилните“ тогава политически тенденции (вж. Neuner, 1999: 32).
8. Известно е, че социалистическото общество е силно колективистично, затова една от водещите образователни цели по онова време е формирането на колективни взаимоотношения още от ранна детска възраст, тъй като според К. Маркс „само в колектива [...] индивидът получава средства, които му дават възможност за всестранно развитие на собствените заложби“ (вж. по-подр. Хрусанов и др., 1976: 140 – 157).

ЛИТЕРАТУРА

- Веселинов, Д. (2012). Чуждоезиковото обучение – нови изследователски ракурси. *Чуждоезиково обучение (1)*, 7 – 8.
- Есипов, Б. П. (1969). *Педагогика. Учебно помагало за институтите за начални учители*. София: Народна просвета.
- Начев, Г. & Негенцова, Цв. (1958). *Методика на обучението по немски език. Учебник за учителските институти*. София: Народна просвета.
- Хрусанов, Г. и др. (1976). *Педагогика*. София: Наука и изкуство.
- Deutz-Schroeder, M. & Schroeder, Kl. (2008). *Soziales Paradies oder Stasi-Staat?: Das DDR-Bild von Schülern – ein Ost-West-Vergleich*. Stamsried: Ernst Vögel.
- Deutz-Schroeder, M. & Schroeder, Kl. (2009). *Oh, wie schön ist die DDR: Kommentare und Materialien zu den Ergebnissen einer Studie*. Schwalbach: Wochenschau.
- Förster, U. (1983). *Landeskunde und Entwicklung sprachlichen Könnens*. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie.
- Pieva, A., Iwanova, L. & Kazarova, D. (1975). *Deutsches Lehrbuch für die II. Klasse*. Sofia: Narodna Prosveta.
- Krauskopf, J. (1985). *Das Deutschland- und Frankreichbild in Schulbüchern: dt. Französischbücher u. franz. Deutschbücher von 1950 – 1980*. Tübingen: Narr.

- Maijala, M. (2004). *Deutschland von außen gesehen. Geschichtliche Inhalte in Deutschlehrbüchern ausgewählter europäischer Länder*. Frankfurt a. M. et al.: Peter Lang.
- Neuner, G. (1999). Eine „Fußnote der Geschichte“? Das DDR-Bild in heutigen Schulbüchern. In: *UTOPIE kreativ*, H. 108 (Oktober, 1999), 31 – 40.
- Reinfried, M. (1998). Die Funktion von Bildern in Lehr- und Lernmaterialien. In: Udo O. H. Jung (Hrsg.). *Praktische Handreichung für Fremdsprachenlehrer*. Frankfurt a. M.: Peter Lang, 137 – 142.
- Stojanow, K., Nedewa, W. & Georgiewa, W. (1967). *Deutsches Lehrbuch für Abendschulen IX. – XI. Klasse*. Sofia: Narodna Prosveta.

REFERENCES

- Veselinov, D. (2012): Chuzhdoezikovoto obuchenie – novi izsledovatelски rakursi. *Chuzhdoezikovo obuchenie*, (1) 7 – 8.
- Esipov, B. P. (1969): *Pedagogika. Uchebno pomagalo za institutite za nachalni uchiteli*. Sofiya: Narodna prosveta.
- Nachev, G. & Negentsova, T. (1958): *Metodika na obuchenieto po nemski ezik*. Uchebnik za uchitelskite instituti. Sofiya: Narodna prosveta.
- Hrusanov, G. i dr. (1976): *Pedagogika*. Sofiya: Nauka i izkustvo.
- Deutz-Schroeder, M. & Schroeder, Kl. (2008). *Soziales Paradies oder Stasi-Staat?: Das DDR-Bild von Schülern – ein Ost-West-Vergleich*. Stamsried: Ernst Vögel.
- Deutz-Schroeder, M. & Schroeder, Kl. (2009). *Oh, wie schön ist die DDR: Kommentare und Materialien zu den Ergebnissen einer Studie*. Schwalbach: Wochenschau.
- Förster, U. (1983). *Landeskunde und Entwicklung sprachlichen Könnens*. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie.
- Ilieva, A., Iwanova, L. & Kazarova, D. (1975). *Deutsches Lehrbuch für die II. Klasse*. Sofia: Narodna Prosveta.
- Krauskopf, J. (1985). *Das Deutschland- und Frankreichbild in Schulbüchern: dt. Französischbücher u. franz. Deutschbücher von 1950 – 1980*. Tübingen: Narr.
- Maijala, M. (2004). *Deutschland von außen gesehen. Geschichtliche Inhalte in Deutschlehrbüchern ausgewählter europäischer Länder*. Frankfurt a. M. et al.: Peter Lang.
- Neuner, G. (1999). Eine «Fußnote der Geschichte»? Das DDR-Bild in heutigen Schulbüchern. In: *UTOPIE kreativ*, H. 108 (Oktober 1999), 31 – 40.
- Reinfried, M. (1998). Die Funktion von Bildern in Lehr- und Lernmaterialien. In: Udo O. H. Jung (Hrsg.). *Praktische Handreichung für Fremdsprachenlehrer*. Frankfurt a. M.: Peter Lang, 137 – 142.

Stojanow, K., Nedewa, W. & Georgiewa, W. (1967). *Deutsches Lehrbuch für Abendschulen IX. – XI. Klasse*. Sofia: Narodna Prosveta.

CREATING THE IMAGE OF THE GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC IN BULGARIAN TEXTBOOKS OF GERMAN AS A FOREIGN LANGUAGE FROM THE 1960s AND 1970s

Abstract. The process of teaching German as a foreign language during the socialist period used to serve two major goals: mastering the language as a means of communication on the one hand and formation of a new socialist worldview of the students on the other. A popular Marxist slogan from the period states that ‘a foreign language is a weapon in the battle of life’ and thus creating the ‘correct’ image of the German Democratic Republic of the working classes (the GDR) in language students was seen as an essential element of education. The paper takes into account German textbooks published in Bulgaria in the second half of the 20th century. The analysis of the historical and academic data gleaned from the textbooks focuses mainly on the techniques of introducing information about the GDR to Bulgarian learners of German, the historical figures and events presented in the texts, as well as the influence of socialist ideology prevalent at the time on textual materials.

¹⁾ **Dr. Vesela Belcheva, Assoc. Prof.**

²⁾ **Dr. Svilen Stanchev, Assoc. Prof.**

University of Veliko Tarnovo

2, T. Tarnovski Str.

5003 Veliko Tarnovo, Bulgaria

E-mail: ¹⁾ vbeltscheva@yahoo.com, ²⁾ sbstanchev@yahoo.co.uk